

Lad os forske på dansk frem for engelsk. Ellers overser vi nationale spørgsmål

Information den 29 november 2022

Professorer og forskere i Danmark konkurrerer globalt om forskningsmidler og om at publicere i de bedste tidsskrifter. Det kræver, at de udtrykker sig på engelsk, selv når engelsk ikke er deres modersmål. Men tjener brugen af engelsk deres hjemland og de studerende i klasseværelserne?

Engelsk flyder ind i sproget alle vegne. I Danmark, Holland, Mexico, Japan, Italien og så videre. Det er ikke unikt for en bestemt del af verden eller bestemte dele af samfundet. I nogle lande er brugen af engelsk måske ikke gået vidt nok – for en stor del af den internationale udveksling af viden foregår trods alt på engelsk. Men i mange lande er brugen af engelsk på universiteterne gået for vidt.

Et centralt spørgsmål er, om danske universitetsforskere brug af engelsk samlet set gavner Danmark. Der er både noget, der taler for, og noget der taler imod. Og man er nødt til at forstå denne afvejning.

Brugen af engelsk i forskningen drejer forskernes opmærksomhed mod emner, der er af global interesse – for internationale tidsskrifter har ofte ikke den store interesse for særlige forhold i Danmark. De er snarere interesserede i USA og andre store lande eller universelle sandheder og abstrakte teorier. Når forskning udelukkende udføres på engelsk med henblik på publicering i internationale tidsskrifter, er der derfor risiko for, at vigtige danske problemstillinger bliver overset, og at særlige danske institutionelle detaljer bliver ignoreret.

I undervisningen er pensum på engelsk, og mange gange undervises der desuden på engelsk. Studerende er derfor tvunget til at studere og kommunikere på engelsk frem for at bruge deres modersmål til at forstå verden og til at angribe nye forskningsspørgsmål.

Vi har undersøgt problemer forbundet med brugen af engelsk i en ny artikel med udgangspunkt i eksempler fra vores eget land, Sverige, og vores egen disciplin, økonomi. Den er tilgængelig online – naturligvis på engelsk!

Her konkluderer vi, at når de studerende ikke undervises på deres modersmål, er det sværere for dem at forstå teksten. De fleste studerende vil efter endte studier få arbejde i den offentlige eller private sektor i deres hjemland, hvor grundlæggende viden om de relevante institutionelle rammer er afgørende. De vil også være nødt til at kommunikere på deres modersmål til ikke-specialister.

Hvis de udelukkende har læst på engelsk under deres universitetsstudier, udelukkende har hørt forelæsninger på engelsk, og primært om emner – ofte teoretiske abstraktioner – hvor de lærer meget lidt om deres eget lands faktiske anliggender, vil de derfor være dårligere forberedt til de fremtidige job, de med størst sandsynlighed vil få.

Der er også fordele ved at forske på engelsk. Den akademiske verden er nødt til at være åben over for omverdenen, og forskere skal ofte bygge på andre forskeres arbejde. Men økonomer påvirker

politiske beslutningstagere og politikudformning, og hjemlige økonomer skal mestre at kommunikere økonomiske indsigter på deres modersmål.

Økonomien og de samfundsfaglige fag ligger på denne måde i et krydsfelt. I fysik påvirker lokale forhold og institutioner ikke, hvordan fysikken fungerer. Derfor er valget af sprog af mindre betydning, især da matematik er et universelt sprog.

Litteratur og historie er i den anden ende af spektret. Studier inden for humaniora har en tendens til at være dybt forankret i en specifik kulturel og tidsmæssig kontekst. I jura har hvert enkelt ord en bestemt betydning, og hjemlige forhold er afgørende for forståelsen af feltet.

Samfundsvidenskaberne falder et sted imellem disse to yderpunkter; viden formidles ofte i form af diagrammer, ligninger og økonomiske vurderinger. Man kan derfor argumentere for, at engelsk skal være det primære arbejdssprog. På den anden side er det ikke mindst i økonomi vigtigt at forstå institutioner, kultur og lokale forhold. Det taler for, at det nationale sprog bør være det primære arbejdssprog.

For valg af sprog påvirker, hvordan og hvad vi lærer. Hjemlige forhold er lettere at beskrive på modersmålet. De får mere tyngde og flere nuancer, når de formidles på det lokale sprog. Sproget er ikke en neutral bærer af mening. Sproget påvirker, hvad vi overvejer, og hvad vi værdsætter.

En ændring af sprog er en ændring af verdener. Vi er nødt til at spørge os selv, om vores hjemlande er tjent med, at engelsk fylder så meget. Hvis konkurrencen på det globale forskningsmarked er forskernes topprioritet, nedprioriteres nationale problemstillinger tilsvarende, ligesom forskernes evner til at kommunikere problemstillinger på modersmålet forringes. Som følge heraf bliver vigtige samfundsmæssige indsigter mindre tilgængelige for samfundet som helhed.

Eva Forslund

Magnus Henrekson